

Stanowisko Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty
im. Komisji Edukacji Narodowej
w sprawie dokumentu
Profil absolwenta i absolwentki. Droga do zmian w edukacji.
Etap II: szkoły ponadpodstawowe

Rada z zadowoleniem zauważa w *Profilu absolwenta i absolwentki szkoły ponadpodstawowej* kontynuację kierunków działań przyjętych na poziomie szkół podstawowych. Takie podejście pozwala na realizację wspólnych wartości, rozwijanie kompetencji fundamentalnych oraz wzmacnianie sprawczości na przestrzeni wszystkich lat w szkole w sposób przyrostowy, sprzyjający płynnemu przejściu od zagadnień ogólnych do bardziej złożonych i specjalistycznych.

Rada sugeruje jednak uzupełnienie i przeformułowanie tekstu dokumentu w celu uzyskania klarownego przekazu dotyczącego wprowadzanej reformy. W związku z tym Rada zauważa potrzebę rozważenia poniższych uwag i wnosi o uwzględnienie przedstawionych propozycji zmian.

Uwagi ogólne do dokumentu:

1. Rada proponuje opracowanie streszczenia dokumentu, które w sposób syntetyczny wyjaśni relację pomiędzy określeniami pojawiającymi się w przestrzeni edukacyjnej w związku z reformą, tj.: Profil absolwenta i absolwentki, Reforma 26. Kompas jutra, oraz zdefiniuje nowe pojęcia.
2. Zdaniem Rady poza *Profilem absolwenta i absolwentki szkoły ponadpodstawowej*, dla autorów nowych podstaw programowych powinien zostać opracowany dodatkowy dokument, objaśniający założenia reformy i zawierający wskazówki, w jaki sposób tworzyć podstawy programowe.
3. W celu uzyskania lepszej spójności wewnętrznej dokumentu oraz pogłębienia związków przyczynowo-skutkowych w obrębie części I i II, a także pomiędzy nimi, Rada sugeruje:
 - a) rozważenie zmiany nazwy punktu *1.1 Przegląd obecnych paradygmatów dydaktycznych* na *1.1. Rola paradygmatów dydaktycznych w koncepcji reformy oświaty* oraz zredukowania opisów paradygmatów dydaktycznych do niezbędnego minimum, na rzecz rozszerzenia opisu ich wpływu na przyjętą w reformie koncepcję;
 - b) rozszerzenie opisów obszarów wiedzy akademickiej, funkcjonalnej, zawodowej w części II dokumentu, zaznaczenie różnic między tymi obszarami edukacji oraz uwzględnienie w nich wniosków wynikających z dokumentów krajowych i unijnych przedstawionych w punkcie *1.2.2. Prognozowanie potrzeb w zakresie kompetencji kształconych u uczniów i uczennic*, w szczególności w odniesieniu do dziedzin i kompetencji uznawanych za priorytetowe.

Propozycja zmian w szczegółowych treściach merytorycznych:

1. W zakresie wymienionych wartości:

- a) Nowoczesny patriotyzm – uwzględnienie w części ogólnej dokumentu pojęcia patriotyzmu rozumianego w kontekście historycznym i ponad podziałami oraz podkreślenie jego związku z ideami wspólnoty i szacunku.
 - b) Szacunek dla różnorodności – uzupełnienie zapisów o szacunek dla innych nacji i narodowości oraz dążenie do pokojowego współistnienia.
 - c) Podmiotowość i godność – wpisanie do dokumentu podejścia do edukacji opartego na dialogu, empatii, prawie do popełniania błędów oraz inkluzywności, m.in. w odniesieniu do uczennic i uczniów z doświadczeniem migracyjnym.
2. W zakresie wyzwań rynku pracy oraz relacji z wytycznymi unijnymi:
- a) Sztuczna inteligencja – wyraźniejsze odniesienie do wyzwań związanych z rozwojem AI oraz innych technologii przełomowych, w szczególności w zakresie rozumienia ich działania, możliwości i potencjalnych zagrożeń.
 - b) Kształcenie specjalistów – podkreślenie, że rzetelne wykształcenie ogólne stanowi podstawę elastycznego przygotowania do wymagań rynku pracy, a dziedziny obecnie uznawane za priorytetowe powinny być uwzględniane przy planowaniu kształcenia rozszerzonego.
 - c) Przedsiębiorczość, edukacja ekonomiczna i finansowa – uwzględnienie odwołań do unijnych zaleceń dotyczących edukacji w tych obszarach, w tym unijnych ram kompetencji finansowych, a także nawiązanie do Krajowej Strategii Edukacji Finansowej 2024. .
 - d) Edukacja zawodowa – umieszczenie zapisów podkreślających istotną rolę edukacji zawodowej oraz potrzebę podejmowania działań na rzecz wyrównywania deficytów w umiejętnościach podstawowych i przekrojowych w początkowym kształceniu i szkoleniu zawodowym, podkreślenie konieczności zwiększenia prestiżu kształcenia zawodowego
3. W zakresie opisu analizy obecnej sytuacji:
- a) uzupełnienie informacji dotyczących wyników szkół branżowych w badaniach PISA 2022 o wskazanie, że wpływ na te wyniki miała również preselekcja uczennic i uczniów będąca konsekwencją egzaminu ósmoklasisty;
 - b) wyraźniejsze zauważenie w części poświęconej analizie obowiązujących podstaw programowych kształcenia ogólnego wprowadzenia myślenia komputacyjnego, kompleksowego podejścia do nauki programowania oraz roli wiedzy i umiejętności informatycznych w kształtowaniu kompetencji cyfrowych.
4. W zakresie formułowania definicji Rada sugeruje unikanie definiowania w dokumencie pojęć powszechnie przyjętych, np. prawda, piękno czy mądrość.

dr Anna Beata Kwiatkowska, prof. UMK

Przewodnicząca Rady ds. monitorowania
wdrażania reformy oświaty
im. Komisji Edukacji Narodowej